

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๘/๒๕๕๕

วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งคำร้อง ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ถึงศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ขอให้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร สมาชิกสภาเทศบาลเมืองมุกดาหาร ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามนัยของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ สรุปสาระสำคัญของคำร้องได้ ดังนี้

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ตรวจสอบพบว่า จากผลของประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว ที่กำหนดให้สมาชิกสภาเทศบาลตำบลและเทศบาลเมืองที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าสองร้อยล้านบาท มีฐานะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และเนื่องจากเทศบาลเมืองมุกดาหารมีรายได้ครบตามเกณฑ์ของประกาศดังกล่าว ซึ่งทำให้สมาชิกสภาเทศบาลเมืองมุกดาหารมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ แต่นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดคือ ภายในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ และมีได้แจ้งเหตุขัดข้องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ จึงได้มีหนังสือถึงนายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร เพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๒ ครั้ง คือ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ และวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๕ แต่นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร ก็ไม่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงแต่อย่างใด

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้สอบสวนพยานหลักฐานในเรื่องนี้เพิ่มเติม ซึ่งพยานหลักฐานทั้งหมดชี้ว่า นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร ทราบว่า ตนเองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แยกเป็น

(๑) พยานหลักฐาน จำนวน ๘ รายการ อาทิ สำเนาหนังสือสำนักงานเทศบาลเมืองมุกดาหาร ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ เรื่องขอเชิญร่วมฟังการบรรยายเกี่ยวกับการยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคณะเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองมุกดาหารและสำเนาหนังสือ ฯ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ เรื่องการยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคณะเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองมุกดาหาร เป็นต้น

(๒) พยานบุคคล จำนวน ๗ คน มีนายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาลเมืองมุกดาหาร ๓ คน เจ้าหน้าที่ธุรการ นักการภารโรง เทศบาลเมืองมุกดาหาร ซึ่งมีหน้าที่ส่งหนังสือแจ้งให้สมาชิกสภาเทศบาลเมืองมุกดาหารทราบเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต่างให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าสมาชิกสภาเทศบาลเมืองมุกดาหารทุกคนทราบเรื่องการยื่นบัญชี ฯ รวมทั้งนางผกาพรรณ ศรีสาร พี่สะใภ้ของนายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร ก็ให้ถ้อยคำว่าได้รับหนังสือลับ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ที่สำนักงาน ป.ป.ช. มีถึงนายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร และนางอุไรวรรณ เมืองโคตร ภริยานายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร ไว้แล้ว และจะส่งมอบให้บุคคลทั้งสอง ภายในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๕

ในที่สุด คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาเรื่องนี้ในการประชุม ครั้งที่ ๕๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๕ มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียง ว่า นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร สมาชิกสภาเทศบาลเมืองมุกดาหาร ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๒ ประกอบประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯ พ.ศ. ๒๕๕๒ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ จึงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง และมีมติให้ส่งกรณีดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ในสองประเด็น คือ

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร จึงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง

๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ให้นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชี ฯ และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๕ ได้ตรวจคำร้องแล้วมีคำสั่งให้รับเรื่องไว้ดำเนินการ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ และมีคำสั่งให้แจ้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้อง (นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร) ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จึงมีหนังสือ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๕ แจ้งให้นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ ต่อมาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับใบตอบรับทางไปรษณีย์ โดยผู้มีนามว่า วิษณุ ศรีसार เกี่ยวพันกับผู้รับโดยเป็นหลาน เป็นผู้ลงนามรับหนังสือ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๑.๑๗ น. จนพ้นระยะเวลา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญยังไม่ได้รับคำชี้แจงจากผู้ถูกร้องแต่อย่างใด และเมื่อเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้โทรศัพท์ไปยังสำนักงานเทศบาลเมืองมุกดาหารแล้ว ทราบว่า นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาเทศบาล เนื่องจากหมดวาระ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๕ และเทศบาล ฯ ได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลขึ้นใหม่ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ แต่นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร ไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งใหม่ในครั้งนี้อย่างไร และสำนักงานเทศบาล ฯ แจ้งว่า ไม่มีหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อกับ นายดาบตำรวจ พินิจ เมืองโคตร ได้

พิจารณาแล้ว เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญ ได้เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องได้ทราบถึงคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยการส่งหนังสือถึงผู้ถูกร้องตามที่อยู่ ซึ่งปรากฏตามหลักฐานการตอบรับไปรษณีย์ลงทะเบียนว่า บุคคลซึ่งอยู่บ้านเป็นผู้รับเอกสารแทนผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ จึงถือได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว ประกอบกับระยะเวลาได้ล่วงเลยมาพอสมควร และเห็นว่า มีข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้วว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ และผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๒ ประกอบกับประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การกำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองท้องถิ่น ฯ พ.ศ. ๒๕๔๒ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ ที่ทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นมีฐานะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงทำให้ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ เมื่อผู้ร้องขอให้ชี้แจงเหตุผลที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ฯ หลังจากครบกำหนดต้องยื่นบัญชี ฯ แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ยื่นคำชี้แจง จนทำให้ผู้ร้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง

ในทำนองเดียวกัน แม้ศาลรัฐธรรมนูญจะเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ร้อง แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่สนใจที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องตามที่ผู้ร้องกล่าวหา ไว้ในคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายดาบตำรวจ พิณิจ เมืองโคตร ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้องกรณีเข้ารับตำแหน่งทางการเมือง และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ